

Олег Орестович ЛУЦИШИН

кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансів суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільський національний економічний університет

Софія Петрівна ДАНИЛЬЧУК

магістрант кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Анотація

Розглянуто сучасний стан страхового ринку України під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Проаналізовано динаміку основних показників страхового ринку України. З'ясовано переваги та недоліки нової системи оподаткування страхових компаній. Обґрунтовано необхідність впровадження міжнародного досвіду регулювання страхової діяльності в Україні. Виокремлено основні проблеми, які стримують розвиток вітчизняного страхового ринку. Зроблено відповідні висновки та запропоновано шляхи вдосконалення страхової діяльності в Україні.

***Ключові слова:** страхування, страховий ринок, страхова діяльність, страхові компанії, страхові премії, страхові виплати, страхові резерви, регуляторна політика, страховий нагляд.*

Олег Орестович ЛУЦИШИН

кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансових суб'єктів господарювання і страхування
Тернопольский национальный экономический университет

Софья Петровна ДАНИЛЬЧУК

магістрант кафедри фінансових суб'єктів господарювання і страхування
Тернопольский национальный экономический университет

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ

Аннотация

Рассмотрено современное состояние страхового рынка Украины под влиянием внешних и внутренних факторов. Проанализирована динамика основных показателей страхового рынка Украины. Выявлено преимущества и недостатки новой системы налогообложения страховых компаний. Обоснована необходимость внедрения международного опыта регулирования страховой деятельности в Украине. Выделены основные проблемы, сдерживающие развитие отечественного страхового рынка. Сделаны соответствующие выводы и предложены пути совершенствования страховой деятельности в Украине.

***Ключевые слова:** страхование, страховой рынок, страховая деятельность, страховые компании, страховые премии, страховые выплаты, страховые резервы, регуляторная политика, страховой надзор.*

Oleg LUTSYSHYN

PhD in Economics, Associate Professor
Finance and insurance undertakings
Ternopil National Economic University

Sofia DANYLCHUK

undergraduate of financial entities and insurance
Ternopil National Economic University

PROBLEMS AND PROSPECTS INSURANCE MARKET OF UKRAINE

Abstract

Trends in negative and positive impacts of banks with foreign capital on the financial security of the banking system of Ukraine have been analyzed. Ways of improving the use of foreign capital to strengthen the financial security of banks and the domestic economy have been provided.

Purpose of the article is to research the impact of banks with foreign capital on the financial security of the banking system of Ukraine and find ways to improve the efficiency of foreign banking capital for national economic development and the formation of a "cushion" of the financial safety of domestic banks. Methods of research: analogy and comparison were used to compare characteristics of banks with Ukrainian and foreign capital; statistics and graphic helped to determine the positive and negative areas of influence of banks with foreign capital on the financial security of the banking system of Ukraine.

The main results of the study: The basic trends and schemes of banks with foreign and Ukrainian capital have been analyzed. Banks with foreign and Ukrainian capital have been compared, and the basic directions of the negative impact of banks with foreign capital to the financial security of the banking system of Ukraine have been singled out. The author recommends to extend the positive impact areas of banks with foreign capital onto the financial security of the banking system of Ukraine and the national economy as a whole.

Keywords: insurance, insurance market, insurance activity, insurance companies, insurance premiums, insurance payments, insurance reserves, regulatory policy, insurance supervision.

JEL Classification: G 22

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції на міжнародних та національних ринках особливого значення набувають питання забезпечення господарюючих суб'єктів від потенційних загроз, створення системи захисту від негативних факторів. Для вирішення цих завдань потрібно забезпечити ефективне функціонування страхового ринку.

Сучасний стан національного страхового ринку не повною мірою відповідає тенденціям розвитку світового страхового ринку. Формування ефективного страхового ринку потребує розробки ефективної політики щодо забезпечення страхової діяльності в Україні, зміцнення довіри до вітчизняного страхового ринку з боку населення, інвесторів, страхувальників, іноземних перестраховиків, створення розвиненої платоспроможної системи страхування.

Аналіз стану страхового ринку України, вивчення стримуючих чинників, які обмежують його розвиток та розробка рекомендацій щодо його подальшого розвитку є актуальними в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стану і проблем розвитку страхового ринку присвячені праці таких вітчизняних вчених як: А. В. Василенка, О. І. Барановського, Л. М. Горбача, Л. М. Гутка, О. О. Гаманкової, А. О. Єпіфанова, Н. М. Внукової, О. В. Козьменко, А. М. Єрмошенко, Н. І. Машиної, В. Д. Базилевича, С. С. Осадця, Н. В. Ткаченко, М. В. Мниха, В. П. Унінець-Ходаківської, В. М. Фурмана, А. Л. Самойловського, С. І. Юрія та інших.

Незважаючи на велику кількість проблем, вирішення яких пропонується у працях вищезазначених науковців, все ж формування ефективного страхового ринку потребує подальших як теоретичних так і практичних досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану страхового ринку України, вивчення негативних чинників, які стримують його розвиток та можливих варіантів їх усунення, а також окреслити напрями подальшого розвитку страхового ринку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страховий ринок – це сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, формується пропозиція і попит на неї [1]. Створення ефективною системи захисту майнових прав та інтересів у окремих громадян, підприємців і підприємств, підтримання соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави неможливе без функціонування потужного страхового ринку.

Хоча страховий ринок України і пройшов стадію формування, але досі знаходиться на етапі свого розвитку. За оцінками експертів, покриття страхового поля в Україні становить 3–5%, тоді як у країнах Західної Європи – понад 90%. Це свідчить про наявність в Україні великих невикористаних резервів розвитку страхового ринку, реалізація яких значною мірою залежить від ефективності функціонування національної економіки [5, с. 31].

Аналіз стану страхового ринку Україні за останні роки показав, що він є найбільш капіталізований серед інших небанківських фінансових ринків (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники розвитку страхового ринку України*

Показники	Роки										
	2013				2014				2015		
	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	1 кв.	2 кв.	3 кв.
Кількість зареєстрованих страховиків	414	415	411	407	404	400	389	414	385	374	368
Кількість укладених договорів, тис. шт.	29994,1	66775,2	105682,6	185280,4	28354,0	64563,5	96835,5	134713,2	45505,1	92500,5	171911,9
Активи по балансу, млн. грн.	62091,8	63863,6	65804,9	66387,5	64771,2	66156,7	68120,3	70261,2	63454,3	63558,8	60588,9
Активи визначені Законом України «Про страхування», млн. грн.	34180,1	35899,7	36531,9	37914,0	36516,4	36554,3	38229,5	40530,1	38428,2	37460,9	37682,7
Обсяг сплаченого статутного капіталу, млн. грн.	15141,6	15132,5	14105,7	15232,5	14260,0	14904,5	15139,1	15120,9	14403,8	14543,6	14483,7
Сформовані страхові резерви, млн. грн.	12822,6	13410,8	13858,8	14435,7	14011,5	13802,9	14216,1	15828,0	16575,7	16246,5	17244,7
Валові страхові премії, млн. грн.	8180,3	14334,3	21365,0	28661,9	5267,1	11040,3	17081,6	26767,3	6092,2	13465,5	21718,7
Чисті страхові премії, млн. грн.	5101,3	10437,3	16220,9	21551,4	4324,6	8719,4	13643,9	18592,2	4994,9	10831,2	16746,4
Валові страхові виплати, млн. грн.	1100,4	2284,0	3622,1	4651,8	1223,7	2397,9	3665,1	5065,4	1562,7	3055,2	4674,8
Чисті страхові виплати, млн. грн.	1076,6	2232,8	3555,2	4566,6	1207,9	2356,9	3588,0	4893,0	1539,9	2985,4	4577,9

* Побудовано авторами за даними Нацкомфінпослуг [2]

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2015 становила 368, у тому числі СК "life" – 50 компаній, СК "non-life" – 318 компаній. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2015 року порівняно з аналогічним періодом 2014 року, кількість компаній зменшилася на 21 СК. Страховий ринок України на 86% складається із страхових компаній «non-life» [2] (табл. 2).

Частка ринку основних страхових компаній України*

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн.. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн.. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	676,5	45,0	2 708,3	13,4	3
Тор 10	1 323,4	88,0	7 615,9	37,7	4
Тор 20	1 487,5	98,9	12 287,6	60,8	4
Тор 50	1 503,3	100,0	17 271,3	85,4	8
Тор 100	х	х	19 473,9	96,3	9
Тор 200	х	х	20 189,5	99,9	12
Всього по ринку	1 503,3	100,0	20 215,4	100,0	19

* Побудовано автором за даними Нацкомфінпослуг [2]

На страховому ринку 99,9 % валових страхових премій акумулюють 200 СК «non-Life», а це 62,9 % всіх СК «non-Life» та 98,9 % валових страхових премій акумулюють 20 СК «Life» (40,0% всіх СК "Life") (рис. 1).

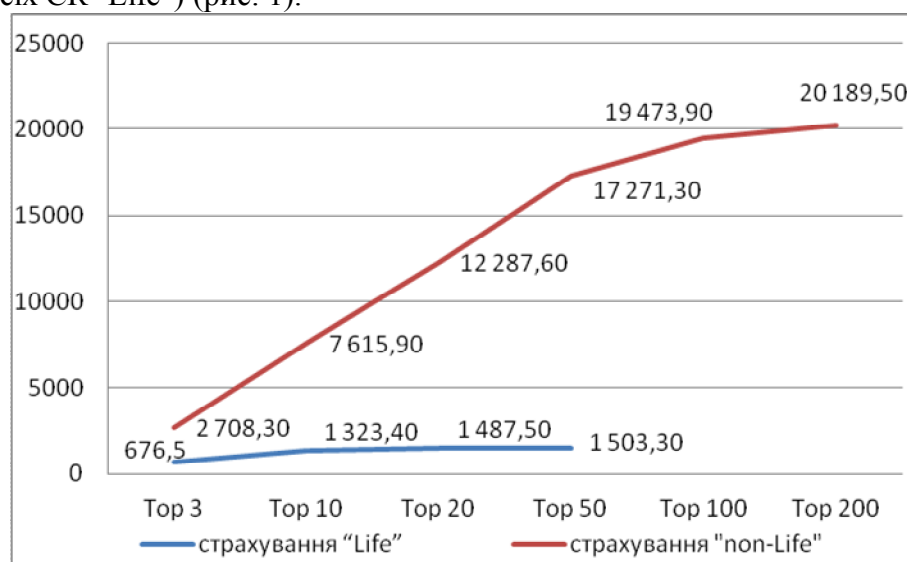

Рис. 1. Динаміка надходжень премій провідних страхових компаній України в 2015 році (в млн. грн.)*

* Побудовано авторами за даними Нацкомфінпослуг [2]

Станом на 30.09.2015 р. укладено 171 911,9 тис. договорів страхування, що на 75 076,4 тис. більше, ніж за аналогічний період 2014 р. Кількість договорів з добровільного страхування зросла на 53268,3 тис. одиниць, в тому числі: кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків збільшилася на 5 135,9 тис. одиниць, кількість укладених договорів страхування майна збільшилася на 21 188,6 тис. одиниць, кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ збільшилася на 21 015,4 тис. одиниць [3].

Динаміка сум страхових виплат та премій є нестабільною і дуже чутливою до економічної кон'юнктури України. Оскільки основна частина фінансових ресурсів учасників страхування знаходиться на депозитних рахунках у банках, відтак страхова галузь дуже залежить від ситуації в банківському секторі країни.

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків станом на 30.09.2015 р. становили 21 718,7 млн. грн., що на 4 637,1 млн. грн. більше ніж за 9 місяців 2014 р.

Чисті страхові премії станом на 30.09.2015 р. становили 16 746,4 млн. грн., що складає 77,1% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2014 року становили 13 643,9 млн. грн., або 79,9% від валових страхових премій.

За 9 місяців 2015 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила 20 215,4 млн. грн. (або 93,1% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – 1 503,3 млн. грн. (або 6,9% від загальної суми страхових премій).

Обсяг валових страхових виплат у порівнянні з 9 місяцями 2014 року збільшився на 1 009,7 млн. грн. (27,5%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 989,9 млн. грн. (27,6%). Зростання обсягів валових страхових виплат за 9 місяців 2015 року мало місце у всіх основних системоутворюючих видах страхування [2].

Страхові резерви станом на 30.09.2015 зросли на 21,3% у порівнянні з аналогічною датою 2014 року. Технічні резерви станом на 30.09.2015 р. становили 11 042,4 млн. грн., що на 17,5% більше ніж за аналогічний період 2014 р., а резерви зі страхування життя зросли на 28,7%.

Станом на 30.09.2015 р. у порівнянні з аналогічною датою 2014 р. зменшилися такі показники: загальні активи страховиків на 11,1%; активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів на 1,4%; обсяг сплачених статутних капіталів на 4,3% [3].

Значний вплив на український страховий ринок здійснюють ринки країн Євросоюзу. Це дає змогу стверджувати, що взаємодія страхових ринків цих країн повинна сприяти розкриттю потенційних можливостей ефективної участі України у світогосподарських фінансових процесах, орієнтованих на його норми та правила, які забезпечуватимуть формування відкритого страхового ринку [4, с. 21–24].

Важливо зазначити, що нагляд за діяльністю страхових компаній з метою захисту прав страхувальників та страховиків здійснюється в усіх країнах світу. В Україні страховий нагляд розвивається з 1993 р. З 2011 р. контролюючим органом є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

В умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір, потрібно впроваджувати міжнародний досвід та використання форм і методів державного регулювання страхової діяльності. Це зумовлює необхідність змін у нормативно-правовій базі, удосконалення моніторингу діяльності страховиків та посилення контролю за дотриманням ними вимог щодо забезпечення платоспроможності і фінансової стійкості, запровадження європейських стандартів щодо класифікації ризиків у страхуванні, удосконалення порядку ліцензування, підвищення вимог до рівня капіталізації, зокрема, до формування статутного капіталу та розміру регулятивного капіталу, підвищення рівня захисту споживачів страхових послуг тощо.

Реалізація Стратегії розвитку страхового ринку України в 2012-2020 роках створить умови для сталого зростання страхового ринку України, його конкурентоспроможності в умовах інтеграції у світовий фінансовий простір. Метою Стратегії розвитку страхового ринку України є відродження первинної ролі страхування як суспільно-корисної функції захисту майнових інтересів громадян, суб'єктів економічної діяльності та держави на основі розбудови конкурентоспроможного, відкритого, платоспроможного, оснащеного найсучаснішими інфраструктурою, технологіями страхового ринку, з привабливим та широким асортиментом якісних страхових послуг та інструментів, гарантованим рівнем захисту прав споживачів та сучасними методами регулювання і нагляду із залученням інститутів саморегулювання.

Згідно з проектом, до 2018 р. регуляторні норми, що регулюють платоспроможність, будуть базуватися на моделі Solvency I. Починаючи з 2018 року буде здійснений перехід на

Solvency II, які ЄС впроваджує в даний момент. Закон створить умови для розвитку та роботи страхових компаній. У ньому немає передумов до того, щоб на ринку залишилися винятково великі страховики, оскільки передбачені законопроектом вимоги до платоспроможності виписані з дотриманням принципу пропорційності. Чим більше компанія буде брати на себе ризиків, тим більше регуляторних норм до неї буде застосовуватися [9].

Основними цілями Solvency II є:

- покращення захисту прав споживачів, що забезпечить рівномірний і підвищений рівень захисту страхувальника на території ЄС;
- модернізація нагляду: процес нагляду змінить акцент з контролю за дотриманням законодавства і обсягами капіталу на оцінку ризиків страховиків, оцінку якості управління ризиками та оцінку системи управління компанією;
- поглиблення інтеграції на ринку ЄС через гармонізацію наглядових режимів;
- підвищення міжнародної конкурентоспроможності страхових компаній ЄС [10].

Загрозою для сучасного страхового ринку залишається відтік капіталу за кордон. Страхові компанії з іноземним капіталом фактично виконують функції страхових посередників, передаючи в перестраховання близько 90–95% ризиків материнської компанії, тим самим перенаправляючи фінансові потоки за кордон. Дана стратегія властива більше компаніям зі страхування життя, оскільки при ризиковому страхуванні разом з капіталом вивозяться ризики, а при страхуванні життя – 80-90% довгострокового інвестиційного ресурсу і лише 10-20% ризиків [6].

Загрозою для страхового ринку України також стала нова система оподаткування. Планували перевести страховий ринок на загальну систему оподаткування, а в результаті отримали подвійний податок. За старою системою оподаткування страхових компаній передбачало відрахування до бюджету 3% від розміру доходу, отриманого від страхової діяльності. За новим законодавством, до цього податку додали ще й 18% податку з прибутку.

Великою перевагою старої системи оподаткування було те, що вона була повністю прозорою, а недоліком було те, що навіть якщо страхова компанія працювала в збиток, вона все одно платила податок, а це ставило її в нерівні умови з фінансовими посередниками.

З новою системою оподаткування споживачі страхових продуктів можуть зіткнутися з банкрутством страхових компаній, збільшенням вартості страхових послуг, що, як наслідок, збільшить недовіру підприємств і населення до страхового ринку України. Отже, ми отримаємо незадоволеного споживача і негативне ставлення до страхування, а податкові надходження до бюджету не збільшаться [7].

Якщо уряд справді має бажання провести реформування оподаткування страхових компаній, то для того, щоб зберегти страховий ринок України від занепаду потрібно перевести страховиків на загальну систему оподаткування. Тобто, стягнення податку безпосередньо з корпоративного прибутку страхової компанії. Така система дозволить не тільки встановити єдиний підхід до оподаткування прибутку страховиків та інших суб'єктів господарювання, але й забезпечити ліквідацію фінансових схем із залученням страховиків. Це буде сприяти очищенню вітчизняного ринку від «псевдострахування», розвитку в Україні ринку класичного страхування і відповідатиме міжнародній практиці [8].

Впродовж останніх років спостерігається поступове зростання показників страхового ринку, проте є проблеми, які заважають його розвитку, а саме:

- негативна історія страхування в пострадянський період;
- нестабільна політична ситуація в Україні;
- недовіра населення до страхових компаній;
- нестійкість національної валюти;
- високий рівень інфляції унаслідок чого здійснення довгострокових видів страхування у національній валюті є неможливим;
- відсутність надійних інвестиційних інструментів;
- відсутність вільних коштів у фізичних та юридичних осіб;
- низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків;

-
- низький рівень капіталізації страхових компаній;
 - відсутність гарантій збереження вкладених коштів;
 - суперечливе страхове та податкове законодавство;
 - відсутність економічної стабільності, сталого зростання виробництва, неплатоспроможність населення та дефіцит фінансових ресурсів.

Висновки. Отже, розвиток страхового ринку України супроводжується численними проблемами економічного, нормативно-правового, організаційно-методологічного, інформаційно-аналітичного, кадрового і технологічного характеру.

Таким чином, страховий ринок України необхідно реформувати, враховуючи при цьому його теперішній стан, соціальне значення, а також притаманний цій галузі потужний інвестиційний потенціал. Саме тому, для подолання проблем страхового ринку України необхідно:

1. Впроваджувати європейські принципи регулювання страхової діяльності. Підписання угод з ЄС означає, що Україна зобов'язується впровадити в найближчій перспективі велику кількість документів, які стосуються нових стандартів платоспроможності.

2. Забезпечити правову основу для введення постійного контролю за фінансовою діяльністю і станом страхових компаній;

3. Зобов'язавши страховиків поступово впроваджувати і систему управління ризиками страхового портфелю відповідно до вимог Solvency II.

4. Підвищити рівень прозорості страхового ринку та страхових компаній, створити одну базу даних страховиків і реєстри незалежних посередників.

5. Оприлюднювати аудиторські висновки та фінансову інформацію страховиків, що стимулюватиме їх до отримання рейтингів фінансової стійкості.

6. Розвивати сучасну інфраструктуру страхового ринку, виробити єдині методичні принципи організації і здійснення страхового посередництва; визначити повний перелік вимог до страхових брокерів, страхових агентів.

7. Встановити вимоги до платоспроможності страхових компаній на основі оцінки ризиків та якості активів страховика.

8. Виробити механізми протидії порушенням термінів виплат страхового відшкодування та врегулювання ситуацій відмов від виплат, що підвищуватиме довіру населення до страхових компаній.

9. Продовжити реформування системи оподаткування страховиків з метою мінімізації шахрайських операцій з фінансовими ресурсами.

10. Створити систему гарантій виконання зобов'язань за договорами страхування, укладеними неплатоспроможними та збанкрутілими страховими організаціями.

Крім того, для підвищення капіталізації та успішної конкуренції українських страхових компаній на міжнародному рівні необхідно:

1. Сприяти концентрації страхового ринку шляхом внесення змін до законодавства щодо формування статутного капіталу та гарантійного фонду;

2. Активізувати укладання двосторонніх і багатосторонніх договорів між регулятором та органами страхового нагляду інших країн щодо взаємодії у сфері регулювання страхової (перестрахової) діяльності, зокрема запровадити взаємний обмін інформацією про діяльність страховиків, їхніх філій, страхових посередників і страхових груп (страхових холдингів);

3. Розробити план поетапного допуску філій страховиків-нерезидентів до страхового ринку України.

Наведені заходи сприятимуть подоланню кризових тенденцій на страховому ринку України, значно поліпшать фінансовий стан страхових компаній, позитивно вплинуть на розвиток фінансового ринку в цілому.

Список літератури

1. Осадець С. С. *Страховання [Текст] : підручник / С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.*
2. *Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dfp.gov.ua>.*
3. *Forinsurer. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://forinsurer.com/files/file00559.pdf>.*
4. *Ходько Р. М. Вітчизняне страхування рухається до світових стандартів [Текст] / Р. М. Ходько // Галицькі контракти. – 2009. – № 2. – С. 21-24.*
5. *Козоріз Г. Г. Пріоритетні напрями модернізації страхового ринку України в умовах глобальних викликів [Текст] / Г. Г. Козоріз // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 26-34.*
6. *Гладчук О. М. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України [Текст] / О. М. Гладчук // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2014. – № 4.*
7. *Forbes Україна. Податкові виклики для страховиків. – 09 лютого 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://forbes.ua/ua/opinions/1387361-podatkovyi-vikliki-dlya-strahovikiv>.*
8. *Борсученко А. С. Податок на прибуток страховиків: Основні тенденції та шляхи вдосконалення [Текст] / А. С. Борсученко // Управління ризиком, №5 – 2014. – С. 70 – 72.*
9. *Українська федерація убезпечення. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2011-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257.*
10. *Lloyds. What-is-Solvency-II // Lloyd's official web site [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.lloyds.com/The-Market/Operating-at-Lloyds/Solvency-II/About/What-is-Solvency-II>.*

References

1. Osadets, S. (2002). *Insurance*. Kyiv: KNEU.
2. (2016). Retrieved 2016, from The official site of the National Commission for Regulation of Financial Services of Ukraine: <http://www.dfp.gov.ua>.
3. *Forinsurer. Results of insurance companies for 9 months of 2015*. (2015). Retrieved 2016, from <http://forinsurer.com/files/file00559.pdf>.
4. Hodko, R. (2009). Our insurance is moving toward international standards . *Galician contracts*, 2, pp. 21-24.
5. Kozoriz, G. (2013). Priorities modernization of Ukraine's insurance market in terms of global challenges. *Regional Economics*, 1, pp. 26-34.
6. Hladchuk, O. (2014). Financial security of modern insurance market in Ukraine. *Efficient Economy: Electronic scientific specialized edition*, 4.
7. *Forbes Ukraine. Tax Challenges for insurers*. (2015, February 9). Retrieved 2016, from <http://forbes.ua/ua/opinions/1387361-podatkovyi-vikliki-dlya-strahovikiv>.
8. Borsuchenko, A. (2014). Income taxes insurers: Key trends and ways to improve. *Risk Management*, 5, pp. 70-72.
9. *Ukrainian Insurance Federation. The strategy of the insurance market of Ukraine for 2011-2020*. (2016). Retrieved 2016, from http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257.
10. *Lloyds.What-is-Solvency-II*. (2016). Retrieved 2016, from Lloyd's official web site: <http://www.lloyds.com/The-Market/Operating-at-Lloyds/Solvency-II/About/What-is-Solvency-II>